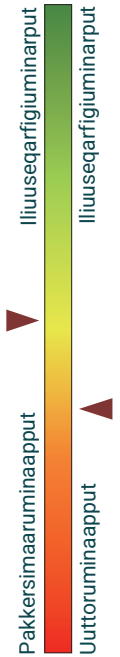
Mingutsitsineq



Aarluarsuit uuliakoorfikkoortut © Ron Wooten / Marine Photobank

Immamik mingutsitsisoqartarpoq ajoqutaasinnaasut, soorlu kemikaliat, plastikkit (ilaatigut qassutit tammaasat imaanulluunniit igiinnakkat), uulia, imeq minguttoq nunamit, suliffissuaqarfinnit, tukertitsivinnit, aalisarnermit umiarsuillu ingerlaarnerannit sarfaanneqarlutik immamut akulerukkaangata. Mingutsitsisartut tamakku miluumasunut imarmiunut toqqartumik ajoqutaasinnaapput taakkualuunniit avatangiisiinik ajoqusiisinnaallutik. Mingutsitsineq immami sarfatigut anorikkullu pisarpoq sumiiffinnullu avinngarusimasunut suliffissuaqanngitsunut annguttarluni. Mingutsitsinerit amerlanerpaartaat kigaatsuararsuarmik nungukkiartortarput ilaallu nungukkiartunngivittarlutik.



Nalunngiliuk...

- Plastikkit minnerpaamik 8 mia. kiilut nunarsuaq tamakkerlugu imartanut pisarput [1]
- Plastikkit imartaniittut tamarmik 80%-ii nunameersuusarput, immamulli pisinneqartarput anorimit, kuutsigut kuuffitsigullu [2]
- Atlantikup avannaata kangiani miluumasuni imarmiuni artit tamarmik minnerpaamik 60%-ii eqqakkanik imaaniittunik nerisaqarsimasarput eqqakkanulluunniit nermussaasimasarlutik [3].
- Kemikaliat ilaannik atuineq pillugu 1980-ikkunnili sukannersumik malittarisassiortoqarsimavoq, maannamulli suli miluumasunut imarmiunut ajoqusiisarput [4]. Kemikaliat taakkua ilagaat toqunartoq DDT 1940-kkunniit 1970 tikillugu nunalerinermi naatitaqarluarnerujumalluni sullinernik toqoraataasimasoq. Toqunartoq taanna miluumasut imarmiut orsuini suli ullumikkut nassaassaavoq [5].

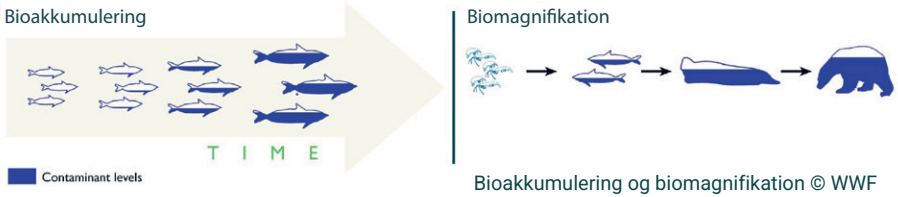
FOLD

Mingutsitsineq



Mikroplastikkit arferit ilaata aqajaruaniittut, Bergenip kitaatungaani
© Christoph Noever / UiB

Immami plastikkitigut mingutsitsineq immami eqqagarparpassuarnut tunngaannanngilaq, aammali plastikkit mikisuararsuanngorlutik aggulullutik siammartarnerannut tunngavoq. Puiaasaq plastikki ataasiinnaq aggulullutik ima siammartigisinnaavoq nunarsuarmi tamarmi sissani nassaarineqarsinnaalluni [6]. Aammattaaq mikroplastit qaqorsaatini, timimut tarngutini kigutinullu qaqorsaatini nassaassaapput. Plastikkit mikisuararsuanngorsimasut tamakku immamiilertarput kuuffikkut kuugussaasaramik taamalu miluumasut imarmiut nerisaannut akuulertarlutik. Taakkua qanoq ajoqusiitigisarnerat misissuivigiuminaappoq, nappaatinullu annertusaaratarsinnaanerannut [7] stoffillu mingutsitsisut nerisariiaani annernut piartortillugit amerliartortarnerannut (biomagnifikation)



Bioakkumulering og biomagnifikation © WWF

Bioakkumulering tassaavoq kemikaliat ajoqutaasut (soorlu saffiugassat oqimaatsut toqunartullu) uumassusilimmi annertusiartornerat. Kemikaliat orsumut nipputtarput, uumasullu taakku mingutsinneqarsimasunik nerisaqarnerujartortillugit taakkua timaanni annertusiartortarlutik. Uumasut annerit uumasunik minnernik nerisarmata kemikaliat nerisariiaani minnerniit annernut ingerlaartarput taamalu annertusisarlutik ulorianarnerulertarlutillu – taamatullu pisoqartarnera biomagnifikationimik taaneqartarpoq. Tamatuma kinguneranik uumasut kiisortut, ilaatigut miluumasut imarmiut sivisuumik piusartut nerisariiaanilu annersaasut, ima mingutsinneqartigilersinnaapput navianarsilluni. Mingutsitsinermik annikillisaaniartoqaraluartoq kemikaliat ilaat suli ajornartorsiutaangaarput, misissuinernillu erserpoq taamatut annertuumik mingutsitsisoqartillugu ilaatigut niisat, aarluit øresvinillu/tursiopsillu.

Oqallinneq: Puiaasat plastikkit pinngortitami sumi tamaaniileraangata taakkua avatangiisinut sunniutaannut akisussaasuusoq tassaava atuisoq puiaasamik pisisoq? Imaluunniit tassaava suliffeqarfik puiaasamik tunisassiortoq?

Read more about pollution on the NAMMCO website: